

Kumitat għall-Kultura u l-Edukazzjoni

2023/2004(INI)

18.7.2023

ABBOZZ TA' RAPPORT

dwar l-implementazzjoni tal-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri 2021-2027 - l-involviment u l-parteċipazzjoni taċ-ċittadini (2023/2004(INI))

Kumitat għall-Kultura u l-Edukazzjoni

Rapporteur: Łukasz Kohut

WERREJ

Paġna

NOTA SPJEGATTIVA – SOMMARJU TAL-FATTI U S-SEJBIET	3
MOZZJONI GHAL RIŻOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW	13

NOTA SPJEGATTIVA – SOMMARJU TAL-FATTI U S-SEJBIET

Unjoni bbażata fuq id-demokrazija, l-ugwaljanza, id-drittijiet u l-valuri

L-ambjent politiku, ekonomiku u soċjali kumpless u li qed jinbidel malajr tal-Unjoni Ewropea jirrikjedi risponsi ta' politika b'saħħithom, orjentati lejn ir-riżultati u bbażati fuq l-evidenza li jiffukaw fuq iċ-ċittadini u bbażati fuq id-demokrazija, id-drittijiet u l-valuri tal-ugwaljanza.

F'dan l-isfond kumpless, il-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri (CERV) tnieda fl-2021 u nholoq flimkien mal-Programm 2021-2027 dwar il-Ġustizzja fl-ambitu tal-Fond għall-Ġustizzja, għad-Drittijiet u ghall-Valuri biex jippromwovi d-drittijiet u l-valuri mnaqqxa fit-Trattati.

Il-Programm 2021-2027 dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri (CERV) jipprovdi finanzjament għall-involvement taċ-ċittadini, filwaqt li jippromwovi l-ugwaljanza għal kulħadd u jimplimenta d-drittijiet u l-valuri tal-UE. Dan għandu l-għan li jipproteġi u jippromwovi d-drittijiet u l-valuri mnaqqxa fit-Trattati tal-UE, fil-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea (il-“Karta”) u fil-konvenzjonijiet internazzjonali applikabbi dwar id-drittijiet tal-bniedem. Dan jagħmlu billi jappoġġja l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà civili (OSČ) u partijiet ikkonċernati oħra attivi fil-livell lokali, reġjonali, nazzjonali u tranżnazzjonali, u jheġġeg il-partecipazzjoni civika u demokratika. Dan jgħin biex jiġu sostnuti u žviluppati aktar soċjetajiet miftuha, ibbażati fuq id-drittijiet, demokratici, ugwali u inkluživi bbażati fuq l-istat tad-dritt. Dan jagħti attenzjoni partikolari biex jinkoraggixxi l-partecipazzjoni tal-organizzazzjonijiet nazzjonali, reġjonali u lokali tas-soċjetà civili.

Il-programm, li huwa mqassam f'erba' linji ta' attivitā, ifittem li:

1. jipproteġi u jippromwovi l-valuri tal-Unjoni (il-linja ta' valuri tal-Unjoni);
2. jippromwovi d-drittijiet, in-nondiskriminazzjoni u l-ugwaljanza, inkluż l-ugwaljanza bejn il-ġeneri, u l-progress tal-integrazzjoni ta' kwistjonijiet ta' ugwaljanza bejn il-ġeneri u l-integrazzjoni tan-nondiskriminazzjoni (il-linja għall-ugwaljanza, id-drittijiet u l-ugwaljanza bejn il-ġeneri);
3. jippromwovi l-involvement u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini fil-ħajja demokratika tal-Unjoni, u l-iskambji bejn il-popli ta' Stati Membri differenti, u jżid l-gharfiem dwar l-istorja Ewropea komuni tagħhom (il-linja għall-involvement u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini);
4. jipprevjeni u jiġgieled il-vjolenza abbażi tal-ġeneru u l-vjolenza kontra t-tfal (il-linja Daphne).

Skont ftehim bejn il-kumitat, il-Kumitat CULT għandu r-responsabbiltà unika għal-Linjal 3 - il-promozzjoni tal-involvement u tal-partecipazzjoni taċ-ċittadini fil-ħajja demokratika tal-Unjoni, u l-iskambji bejn il-popli ta' Stati Membri differenti, u s-sensibilizzazzjoni dwar l-istorja Ewropea komuni tagħhom (il-linja għall-involvement u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini). Għalhekk, dan ir-rapport ta' implementazzjoni se jiffoka l-aktar fuq il-Linjal 3 tal-programm CERV.

CERV – programm ġdid tal-UE

Il-programm CERV huwa s-suċċessur ta' żewġ programmi tal-UE – il-Programm 2014-2020 ta' Drittijiet, Ugwaljanza u Ċittadinanza (REC) u l-Programm Ewropa għaċ-Ċittadini 2014-2020. Il-Parti 3 tas-CERV tiġib flimkien il-biċċa l-kbira tal-elementi taċ-ċittadinanza taż-żewġ programmi predeċessuri.

Fl-2020, il-Kummissjoni Ewropea pproponiet li dawn iż-żewġ programmi jingħaqdu fi programm wieħed. Dan kien mod kif jiġi rikonoxxut li n-natura frammentata u r-riżorsi limitati tal-programmi predeċessuri llimitaw il-kapaċitā ta' rispons għal sfidi ġoddha u emergenti. Dan huwa partikolarmen il-każi fi żminijiet meta l-movimenti emerġenti kienu qed jikkontestaw l-idea ta' soċjetajiet miftuha, inkluživi, koeżivi u demokratici, li b'mod ġenerali qed jiggarrantixxu l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni ċivika u t-tgawdija tad-drittijiet. Dan min-naħha tiegħi jippermetti li jinbena mod ta' għajnejen fejn tirrenja t-tolleranza. Sar progress fl-iż-ġurjar li ċ-ċittadini jkunu konxji tad-drittijiet tagħhom kif ukoll tal-benefiċċċi taċ-ċittadinanza tal-UE, biex jiġi mheġġegħ livell akbar ta' partecipazzjoni fil-ħajja politika u fis-soċjetà, u biex ikun hemm fehim aħjar tal-Unjoni, l-istorja, il-wirt kulturali u d-diversità tagħha. Dawk id-drittijiet jinsabu fit-Trattati: b'mod partikolari d-dispożizzjonijiet komuni (l-Artikolu 2 dwar il-valuri u l-Artikolu 3 dwar l-objettivi, l-Artikolu 6 dwar il-Karta tad-Drittijiet Fundamentali, u fid-dispożizzjonijiet dwar il-principji demokratici, l-Artikoli 10 u 11 dwar il-partecipazzjoni demokratika u d-djalogu civili), kif ukoll l-artikoli ta' implimentazzjoni bhala parti mid-dispożizzjonijiet dwar in-nondiskriminazzjoni u ċ-ċittadinanza (l-Artikoli 10 u 19 u 20 sa 25) qed jistabbilixxu ċ-ċittadinanza tal-Unjoni li għaliha huma intitolati l-persuni kollha li għandhom iċ-ċittadinanza ta' Stat Membru. It-Trattati jelenkaw ukoll id-drittijiet u d-dmirijiet ewlenin taċ-ċittadini tal-Unjoni (l-Artikolu 20 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE)¹ u l-Artikolu 9 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE).

Harsa ġenerali lejn il-Programm CERV u l-Linja 3 tiegħi “L-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini”

Bil-programm CERV il-ġdid l-ambizzjoni tal-Kummissjoni kienet li tippromwovi aktar il-valuri minquxa fit-Trattati, il-Karta [tal-UE] [tad-Drittijiet Fundamentali] u fil-konvenzjonijiet internazzjonali applikabbli dwar id-drittijiet tal-bniedem, b'mod partikolari billi tappoġġja l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà civili (OSC) u partijiet ikkonċernati oħra attivi fil-livell lokali, reġjonali, nazzjonali u tranżnazzjonali, u billi theġġegħ il-partecipazzjoni ċivika u demokratika, sabiex jiġu sostnuti u jkomplu jiżviluppaw soċjetajiet miftuha, ibbażati fuq id-drittijiet, demokratici, ugħwali u inkluživi li huma bbażati fuq l-istat tad-dritt².

L-objettiv spċificu prevalent għal-Linja 3 – il-linjal tal-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini – huwa li tipromwovi l-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini fil-ħajja tal-Unjoni Ewropea. Dan huwa maqsum aktar fi tliet objettivi sekondarji spċifici għal-Linja 3, li għandhom³:

¹ [L-Istati Membri, “Verżjoni konsolidata tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea”, 7 ta’ Ġunju 2016](#)

² [Ir-Regolament \(UE\) 2021/692 \(ir-Regolament CERV\), l-Artikolu 2\(1\)](#)

³ [Ir-Regolament \(UE\) 2021/692 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-28 ta’ April 2021 li jistabbilixxi l-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugħwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri u li jħassar ir-Regolament \(UE\) Nru 1381/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u r-Regolament tal-Kunsill \(UE\) Nru 390/2014, Artikolu 5](#)

- jappoġġja proġetti li għandhom l-ghan li jfakkru l-mumenti li jiddefinixxu l-istorja Ewropea moderna, bħat-teħid tal-poter ta' regimi diplomatiċi u totalitarji, u proġetti li għandhom l-ghan li jżidu l-gharfien taċ-ċittadini Ewropej dwar l-istorja, il-kultura, il-wirt kulturali u l-valuri komuni tagħhom, u b'hekk itejbu l-fehim tagħhom tal-Unjoni u tal-importanza ta' fehim u tolleranza reċiproċi;
- jippromwovu l-partecipazzjoni taċ-ċittadini u tal-assocjazzjonijiet rappreżentattivi, u l-kontribut tagħhom ghall-ħajja demokratika u ċivika tal-Unjoni billi jippermettilhom li jsemmgħu fehmiethom fl-oqsma kollha tal-azzjoni tal-Unjoni u jiskambjawhom pubblikament;
- jipromwovu l-iskambji bejn iċ-ċittadini minn pajjiżi differenti, b'mod partikolari permezz ta' ġemellaġġ bejn l-iblet u networks ta' bliest, sabiex ikunu jistgħu jesperjenzaw b'mod prattiku r-rikkezza u d-diversità tal-wirt komuni tal-Unjoni.

L-objetti tal-Linja 3 (u tal-programm CERV) jintlaħqu permezz ta' għotjet għal azzjoni lil proġetti, għotjet operattivi lis-soċjetà ċivili (iffinanzjati fl-ambitu tal-linja “valuri tal-Unjoni”, u attivitajiet ta' akkwist u komunikazzjoni mill-Kummissjoni Ewropea (din il-firxa ta' attivitajiet tapplika għal-linji kollha). L-attivitajiet, li l-Kummissjoni tiffinanzja, jinkludu punti ta' kuntatt nazzjonali fl-Istati Membri. Il-punti ta' kuntatt nazzjonali huma kkunsidrati bħala innovazzjoni fil-programm CERV, peress li kienu jeżistu fil-Programm Ewropa għaċ-Ċittadini iżda mhux fil-programm REC.

Innovazzjoni fil-programm CERV 2021-2027 hija l-ħolqien tal-Grupp ta' DIALOGU ĊIVILI biex jiġi tħalli r-relazzjonijiet mal-partijiet ikkonċernati. F'Mejju 2021 saret Ġimħa ta' DIALOGU tas-CERV biex jitnieda l-programm.

Bħalissa, il-programm CERV jiffinanzja biss proġetti fl-Istati Membri tal-UE. Sitt pajjiżi aderenti, kandidati u kandidati potenzjali esprimew interess li jiġi tħalli fil-programm, iżda dan għadu ma ġiex ifformalizzat. Dawn il-pajjiżi huma l-Albanija, il-Bożnja-Herzegovina, il-Kosovo, il-Montenegro, is-Serbja u l-Ukrajna.

L-aspetti ta' politika tal-implementazzjoni huma r-responsabbiltà tad-Direttorat Ĝenerali tal-Kummissjoni Ewropea għall-ġustizzja u l-Konsumaturi (DG JUST). Il-proċess tas-sejħa u tal-finanzjament huwa ġestit mill-EACEA, l-Aġenzija Eżekuttiva Ewropea għall-Edukazzjoni u l-Kultura.

Il-baġit totali għall-programm CERV 2021-2027 huwa **ta' EUR 641 710 000 fi prezziżiet attwali flimkien ma' "żieda" mill-multi li l-Kummissjoni Ewropea tiġbor ta' EUR 800 000 000**, jiġifieri aktar mill-baġit per se, għalkemm l-ammont huwa bil-prezzijiet tal-2018. Minn dan, madwar EUR 357 000 000 **huma disponibbli għal-Linja 3**. Mill-inqas 65 % tal-finanzjament għandu jiġi allokat għall-partecipazzjoni demokratika u 15 % għall-attivitajiet ta' tifkira⁴.

L-implementazzjoni tas-CERV hija bbażata fuq programmi ta' hidma ta' sentejn. Din hija innovazzjoni meta mqabbla mal-programmi predeċessuri li ħadmu bi programmi annwali. L-

⁴ Hija permessa devjazzjoni minn dawn il-perċentwali ta' 10 punti perċentwali.

għan huwa li l-partijiet ikkonċernati jingħataw vižibbiltà ahjar tal-prioritajiet u tas-sejhiet għal proposti li ġejjin, u b'hekk jigi aġevolat l-ippjanar tagħhom. Il-baġits ghall-ewwel erba' snin taċ-ċiklu attwali jinsabu fit-Tabella 17. Il-baġit baxx ghall-2021 meta mqabbel ma' snin oħra huwa minħabba li ż-“żieda” mill-multi ġiet miżjuda biss mal-programm fl-2022. Il-programmi ta' hidma jistabbilixxu wkoll prioritajiet annwali u jiddeskrivu l-kontenut tas-sejhiet li ġejjin. Hemm bidliet perċettibbli fl-enfasi minn sena ghall-oħra biex jiġu indirizzati ahjar il-ħtiġijiet fil-prattika filwaqt li xorta tigi żgurata l-kontinwita fil-prioritajiet ta' politika, eż. enfasi fl-2021-2022 fuq l-impatt tal-COVID-19 u fuq proġetti li ħarsu 'l quddiem lejn l-elezzjonijiet Ewropej tal-2024.⁵ Fl-2021-2022, in-networks tal-iblet gew imheġġa jipproporu modi biex tiżdied il-partecipazzjoni fl-elezzjonijiet Ewropej li jmiss u biex il-kandidati jsir aktar inkluživi. Fl-2023-2024⁶, isiru referenzi għall-wirt tal-kolonjaliżmu u l-migrazzjonijiet tranżnazzjonali, stampa bbilanċjata bejn il-ġeneri f'dik li hija l-istorja, u r-Rakkmandazzjoni tal-Kummissjoni dwar il-protezzjoni tal-ġurnalisti u tad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem li jinvolvu ruħhom fil-partecipazzjoni pubblika minn proċedimenti tal-qorti manifestament bla baži jew abbużi⁷ li ma kinux inkluži fil-programm ta' hidma precedenti.

Il-Programm ta' Hidma ghall-2023-2024 jara l-ewwel sejħa għall-involviment ċiviku tat-tfal b'sejha biex “jiġu mheġġa l-involviment u l-partecipazzjoni tat-tfal fil-ħajja politika u demokratika.” Il-klima u l-ambjent, inkluži l-kwistjonijiet relatati mal-energija, se jitqiesu fi proposti dwar il-ġemellaġġ bejn l-iblet u n-networks tal-iblet. F'din il-linja, il-Programm ta' Hidma tal-2023-2024 jenfasizza wkoll il-Premju tal-Kapitali Ewropej tal-Inkluzjoni u d-Diversità li jirrikoxxi l-hidma li saret mill-iblet, mill-iblet zgħar jew mir-reġjuni fl-Ewropa biex tigi promossa l-inkluzjoni u jinħolqu soċjetajiet mingħajr diskriminazzjoni.

Peress li d-dewmien fl-adozzjoni tal-QFP 2021-2027 kien magħruf, is-servizzi fid-DG JUST anticiġaw u għamlu t-thejjijiet kollha għat-tnejha tal-programm b'mod parallel (dan huwa wkoll il-kaz ta' hafna programmi komunitarji oħra – eż. Erasmus +; Korp ta' Solidarjetà) b'mod li l-ewwel sejhiet għall-proposti kienu digħi tnedew f'April 2021. Il-fatt li hemm biss ftit proġetti li tlestellu huwa minħabba t-tul tal-ħajja tal-proġetti, li l-biċċa l-kbira tagħhom ilhom għaddejjen għal sentejn, xi wħud saħansitra aktar. Dan minbarra l-fatt li sejħa għall-proposti nnifisha tieħu ż-żmien (xi xhur biex tapplika, imbagħad evalwazzjoni, imbagħad thejjija tal-ftehimiet ta' għotja). Għalhekk, irridu nirrikonox Xu li l-Programm jinsab fl-istadiji bikrija tal-implementazzjoni, li jista' jispjega parżjalment li kien hemm biss ghadd żgħir ta' proġetti li tlestellu fil-Linja 3. Madankollu, l-ghadd speċifiku ta' proġetti kompluti bħalissa muwiex accessibbli. Barra minn hekk, il-Kummissjoni Ewropea ssottolinjat li ma hemmx bieżżejjed rapporti finali mill-benefiċjarji biex jevalwaw b'mod preċiż ir-riżultati, speċjalment

⁵ C(2021) 2583 final, “COMMISSION IMPLEMENTING DECISION of 19.4.2021 on the Financing of the Citizens, Equality, Rights and Values Programme and the Adoption of the Multiannual Work Programme for 2021-2022” (ID-DECIJONI TA’ IMPLEMENTAZZJONI TAL-KUMMISSJONI tad-19 ta’ April 2021 dwar il-Finanzjament tal-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri u l-adozzjoni tal-Programm ta’ Hidma Pluriennali ghall-2021-2022), 2021

⁶ C(2022) 8588 final, “COMMISSION IMPLEMENTING DECISION of 1.12.2022 on the Financing of the Citizens, Equality, Rights and Values Programme and the Adoption of the Multiannual Work Programme for 2023-2024” (ID-DECIJONI TA’ IMPLEMENTAZZJONI TAL-KUMMISSJONI tal-1 ta’ Dicembru 2022 dwar il-Finanzjament tal-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri u l-adozzjoni tal-Programm ta’ Hidma Pluriennali ghall-2023-2024), 2022

⁷ Ir-Rakkmandazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2022/758 tas-27 ta’ April 2022 dwar il-protezzjoni tal-ġurnalisti u tad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem li jinvolvu ruħhom fil-partecipazzjoni pubblika minn proċedimenti tal-qorti manifestament bla baži jew abbużi (“Kawzi strategiċi kontra l-partecipazzjoni pubblika”) (GU L 138, 17.5.2022, p. 30).

f'livell ta' linja specifika.

Il-punti ta' kuntatt tal-programm fl-Istati Membri huma disponibbli biex ixerrdu informazzjoni dwar il-programm u jgħinu fil-mistoqsijet. Huma responsabbli biex jipprovdu gwida imparżjali, informazzjoni prattika u assistenza lill-applikanti, lill-partijiet ikkonċernati u lill-benefiċjarji, inkluż dwar il-proċedura ta' applikazzjoni, it-tixrid ta' informazzjoni faċili għall-utent u r-riżultati tal-programmi, u l-mistoqsijet għas-shab, it-taħrif u l-formalitajiet. Madankollu, ma hemm l-ebda obbligu għal Stat Membru li jistabbilixxi punt ta' kuntatt u 17 biss kienu għamlu dan sa Mejju 2022. L-Istati Membri mingħajr punt ta' kuntatt f'dik id-data kienu l-Belġju, il-Bulgarija, il-Grecja, id-Danimarka, l-Ungjerija, l-Irlanda, l-Italja, Malta, il-Polonja u s-Slovakkja. Madankollu, skont id-data mill-EACEA, fi Frar 2023 kien hemm 18-il punt ta' kuntatt⁸.

Fir-rigward tal-monitoraġġ tal-programm, hemm indikaturi ta' monitoraġġ komuni għal-linji kollha u dawn huma stabbiliti fir-Regolament dwar il-Programm⁹. Hemm ukoll Indikatur Ewljeni tal-Prestazzjoni għad-DG JUST stabbilit mill-Ewrobarometru relatati mal-objettivi tal-Linja 3, jiġifieri l-Perċezzjoni taċ-ċittadini dwar il-parteċipazzjoni demokratika, “il-vuċi tiegħi tgħodd”. L-ghan huwa li jiżdied il-perċentwal ta' 48 % tal-2019.¹⁰

Fir-rigward tad-data kwantitattiva dwar l-implimentazzjoni, id-data mill-2021 tipprovdxi xi informazzjoni ulterjuri dwar l-istat attwali tal-programm CERV.

Bejn l-2021 u l-2022, kien hemm 26 sejħa għal proposti. Minn 2 675 proposta li waslu, 814 (30 %) kienu għal-Linja 3 - involvment u partecipazzjoni taċ-ċittadini, li minnhom 451 kienu ta' suċċess. Dan jikkorrispondi għal rata ta' suċċess ta' 55 %.

Ir-rilevanza tal-programm u l-korrispondenza mal-prioritajiet tal-UE

Ir-rapporteur jemmen li huwa importanti li tīgħi vvalutata b'mod kritiku r-rilevanza tal-Linja 3 tas-CERV. Is-sejba ġenerali fir-rigward tar-rilevanza tagħha hija li l-objettivi tal-programm huma mfassla tajjeb biex jindirizzaw il-ħtiġijet nazzjonali u huma allinjati sew mal-prioritajiet tal-Kummissjoni Ewropea, inkluzi politiki dwar l-integrazzjoni, l-involvment ciwil, u l-parteċipazzjoni.

Trasformazzjoni digitali

It-trasformazzjoni digitali hija rilevanti ħafna għall-programm CERV, b'mod partikolari għal-Linja 3. Minkejja li muhuwiex imsemmi speċifikament fil-Programm ta' Hidma (WP) tal-2023-2024,¹¹ il-programm jappoġġja politiki u strategiji differenti li jiffukaw fuq it-trasformazzjoni digitali, u jippenja ruħu għalihom.

⁸ [EACEA, “CERV 2021-2027 Programme – Contact Points” \(Programm CERV 2021-2027 – Punti ta’ Kuntatt\), 15 ta’ Frar 2023](#)

⁹ [Ir-Regolament \(UE\) 2021/692 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-28 ta’ April 2021 li jistabbilixxi l-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri u li jhassar ir-Regolament \(UE\) Nru 1381/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u r-Regolament tal-Kunsill \(UE\) Nru 390/2014, Anness II](#)

¹⁰ DG JUST, “Annual Activity Report 2021 – Justice and Consumers” (Rapport Annwali tal-Attività 2021 – Ģustizzja u Konsumaturi), 2022

¹¹ [C\(2022\) 8588 final, “CERV Multiannual Work Programme 2023-2024” \(Programm ta’ Hidma Pluriennali dwar is-CERV 2023-2024\)](#)

Skont il-linja tas-CERV – l-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini – fid-WP għall-2021 - 2022, waħda mill-prioritajiet hija l-finanzjament ta’ “approċċi u għodod demokratici innovattivi biex jgħinu liċ-ċittadini jsemmgħu leħinhom u jiskambjaw pubblikament fehmiet dwar l-oqsma kollha tal-azzjoni tal-UE, b’mod partikolari l-ghodod digiitali (“demokrazija elettronika”)¹².

Barra minn hekk, id-WP CERV jintrabat li jappoġġia l-prioritajiet spċifikati fir-Rapport tal-2020¹³ dwar iċ-Ċittadinanza tal-UE u r-Rapport li jmiss tal-2023 dwar iċ-Ċittadinanza tal-UE¹⁴. Dawn ir-rapporti jenfasizzaw bis-sħih it-trasformazzjoni digitali, bil-partecipazzjoni taċ-ċittadini fil-proċess demokratiku meqjusa bħala wieħed mill-elementi ewlenin tar-rapport.

Tranzizzjoni ekologika

L-ambjent u l-ġieda kontra t-tibdil fil-klima huma prioritā politika li għaliha jikkontribwixxi wkoll il-programm CERV, li jenfasizza r-rilevanza tiegħu ghall-qasam ta' politika flimkien mat-tranżizzjoni digitali. Fil-fatt, it-tranżizzjonijiet ekoloġika u dik digitali qed isiru dejjem aktar marbutin ma' xulxin.

B'mod generali, mill-analizi bikrija tal-implimentazzjoni, jista' jiġi ddikjarat li l-Linjal 3 hija rilevanti għall-isfida tat-tranżizzjoni ekologika, billi jiġu żgurati l-partecipazzjoni u l-involvement taċ-ċittadini f'dan il-qasam. Hija tenfasizza l-importanza ta' approċċi minn isfel għal fuq fir-rigward tal-iżvilupp tal-politiki, peress li tfidex li tinvolvi fil-process l-organizzazzjonijiet fil-livell lokali u għandha l-ghan li tippermetti lill-iblet jinvolvu lic-ċittadini u lill-komunitajiet f'diskussionijiet u azzjonijiet dwar il-klima u l-ambjent, inkluż l-indirizzar ta' kwistionijiet relatati mal-enerġija, is-solidarjetà soċjali u l-migrazzjoni.

Fis-sejħa għal proposti biex jitrawwem l-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini, huwa ddikjarat li din il-priorită għandha tagħti spinta lill-involviment taċ-ċittadini u tal-komunitajiet fid-diskussionijiet u fl-azzjonijiet relatati mal-klima u l-ambjent tagħna. Fl-2023 u l-2024, se ssir enfasi specifika biex iċ-ċittadini jingħaqdu flimkien biex jiddiskutu l-azzjonijiet dwar il-klima u l-ambjent, inkluži l-kwistjonijiet relatati mal-enerġija, is-solidarjetà u l-qsim tal-ahjar prattiki, u b'hekk dan jikkontribwixxi għal involviment akbar taċ-ċittadini fis-soċjetà u fl-ahħar mill-ahħar għall-involviment attiv tagħhom fil-ħajja demokratika tal-Unjoni.

Fir-rigward tal-ġhadd ta' proġetti relatati, hemm total ta' 79 proġetti li gew iż-żgħixx idha fl-ambitu tas-Sejha Involviment u partecipazzjoni taċ-ċittadini li jagħmlu referenza diretta għall-appoġġ tal-aktivitajiet rilevanti.

¹² L-AĞENZIJA EŽEKUTTIVA EWROPEA GHALL-EDUKAZZJONI U GHALL-KULTURA (EACEA), “Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV) Call for Proposals. Citizens’ Engagement and Participation (CERV-2022-CITIZENS-CIV)” L-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini (CERV-2022-CITIZENS-CIV) (Sejha ghall-Proposti tal-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri (CERV). L-Involviment u l-Partecipazzjoni taċ-Ċittadini (CERV-2022-CITIZENS-CIV)), 2021, p. 7

¹³ Il-Kummissjoni Ewropea, “EU Citizenship Report 2020. Empowering Citizens and Protecting Their Rights” (Rapport tal-2020 dwar iċ-Ċittadinanza tal-UE. L-Għoti tas-Setgħa liċ-Ċittadini u l-Protezzjoni tad-Drittijiet Tagħhom), 2020

¹⁴ Direttorat Generali ghall-Komunikazzjoni (il-Kummissjoni Ewropea) u Kantar, "European Citizenship: Report" (LU: Ie-Cittadinanza Ewropea: Rapport), I-Ufficċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2023)

L-irkupru ta' wara l-pandemija

Il-pandemija tal-COVID-19 poġġiet fi prova s-soċjetajiet u l-ekonomiji Ewropej. Din fixklet ukoll id-drittijiet u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini fid-demokrazija. Bhala tali, l-indirizzar tal-effetti tal-pandemija ġie rikonoxxut bhala waħda mill-prioritajiet tal-programm, billi ddikjara li se jesplora “kif il-pandemija tal-COVID-19 affettwat id-dibattitu demokratiku u t-tgawdija tad-drittijiet fundamentali”¹⁵. Konsegwentement, l-effetti tal-pandemija saru aspett intrinsiku ta’ hafna sejhiet u proposti.

Diversi progetti fl-ambitu tal-Linja 3 huma relatati mal-isforzi ta’ wara l-COVID inkluži l-progetti: “COVIDDemocracy in the Baltics” (COVIDemokrazija fil-Baltiċi)¹⁶; “Encouraging Women Participation in Times of Pandemic” (Ninkoragġixxi l-Partecipazzjoni tan-Nisa fi Żminijiet ta’ Pandemija)¹⁷; u “The impact of the COVID-19 pandemic on diverse democratic perspectives through gender perspective” (L-impatt tal-pandemija tal-COVID-19 fuq perspektivi demokratici differenti permezz tal-perspettiva tal-ġeneru)¹⁸.

It-tfassil tal-programm għas-sejha għall-proposti tal-Ġemellaġġ bejn l-Ibliet jinkorpora sforzi ta’ rkupru ta’ wara l-pandemija. Dan il-programm jippromwovi skambji taċ-ċittadini bejn pajiżi differenti permezz ta’ ġemellaġġ bejn l-ibliet, u jagħtihom esperjenza prattika tal-wirt varjat tal-Unjoni, li jinkludi l-impatti tal-pandemija tal-COVID-19.

Għalkemm l-isfidi ta’ rkupru ta’ wara l-pandemija huma inqas prezenti fit-tfassil tal-programm, is-CERV jibqa’ rilevanti. Bl-istess mod, flimkien mat-tranżizzjoni digitali u dik ekologika u l-ħajja demokratika, il-protezzjoni tal-aktar gruppi vulnerabbi mill-konsegwenzi tal-pandemija hija waħda mill-prioritajiet tal-programm.

Il-gwerra ta’ aggressjoni tar-Russja fil-konfront tal-Ukrajna

Is-CERV jiżgura li fl-2023 tingħata attenzjoni partikolari lill-progetti li għandhom l-għan li jindirizzaw il-konsegwenzi tal-aggressjoni Russa fil-konfront tal-Ukrajna fir-rigward tal-protezzjoni tal-libertà demokratika u t-tgawdija tad-drittijiet fundamentali għal kulhadd, u b'mod partikolari għall-persuni fl-aktar sitwazzjonijiet vulnerabbi, bħan-nisa u t-tfal.

Aspett importanti fir-rigward tal-Linja 3 huwa li l-aggressjoni Russa fil-konfront tal-Ukrajna u l-konsegwenzi tagħha jenfasizzaw ukoll l-importanza ta’ riflessjoni kritika dwar il-passat u t-trażmissjoni tal-memorja lill-ġenerazzjonijiet futuri biex tīgi indirizzata d-distorsjoni storika u tīgi żgurata t-tifikira Ewropea biex jiġi evitat li jiġu ripetuti l-iżbalji tal-passat.

Barra minn hekk, l-indirizzar tad-distorsjoni storika u l-inkoragġiment tax-xogħol interġenerazzjonali huma enfasi ewlenja fid-WP 2023 billi jappoġġja “progetti li jfakkru u

¹⁵ [L-AĞENZIJA EŽEKUTTIVA EWROPEA GHALL-EDUKAZZJONI U GHALL-KULTURA \(EACEA\), “Call-Fiche cerv-2022-Citizens-Civ”, p. 7](#)

¹⁶ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101081520/CERV>

¹⁷ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101081080/CERV>

¹⁸ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101080161/CERV>

jedukaw dwar esperjenzi li jiddefinixxu l-istorja Ewropea moderna. Dawn jinkludu l-kawži u l-konsegwenzi ta' regimi intergovernattivi u totalitarji, ir-rezistenza kontra dawn ir-regimi, l-Olokawst u atročitajiet oħra tal-massa, it-tranżizzjoni demokratika u l-bini (mill-ġdid) ta' istituzzjonijiet demokratiċi, il-wirt tal-kolonjaliżmu, il-migrazzjoni tranżnazzjonali u l-integrazzjoni Ewropea”¹⁹.

It-tishih tal-valuri demokratiċi tal-UE

Skont ir-rapporteur, il-Linja 3 għandha għeruq fondi fil-valuri demokratiċi tal-UE. Dan għandu l-ġhan li jgħin lin-nies isemmugħu leħinhom u jżidu l-inklużjoni u l-partecipazzjoni demokratika f'konformità mal-prioritajiet politici tal-Kummissjoni, inklużi dawk speċifikati fir-Rapport tal-2020 dwar iċ-Ċittadinanza tal-UE u l-Pjan ta' Azzjoni għad-Demokrazija Ewropea.

Bħala tali, il-Linja 3 tkopri porzjon sinifikanti tal-istrategija billi tippromwovi l-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini fil-ħajja demokratika tal-Unjoni, l-iskambji bejn iċ-ċittadini ta' Stati Membri differenti, u s-sensibilizzazzjoni dwar l-istorja komuni Ewropea. Hija tagħmel dan billi tiżviluppa attivitajiet li se jiffukaw fuq id-dibattitu dwar il-futur tal-Ewropa, dwar l-involviment fis-soċjetà miċ-ċittadini, l-osservazzjoni indipendenti tal-elezzjonijiet, inkluż il-monitoraġġ miċ-ċittadini, u approċċi u ghodod innovattivi biex jgħinu liċ-ċittadini jsemmgħu leħinhom u jiskambjaw pubblikament fehmiet dwar l-oqsma kollha tal-azzjoni tal-UE. Hija żżomm il-valuri demokratiċi tal-UE billi trawwem il-partecipazzjoni attiva tal-individwi u tas-soċjetà civili f'processi demokratiċi li hija kruċjali għall-futur tal-Ewropa u s-soċjetajiet demokratiċi. Barra minn hekk, il-Linja 3 tindika impenn qawwi għat-tishih tal-identità u l-valuri Ewropej, peress li l-wirt tal-istorja Ewropea reċenti huwa pilastru kruċjali tal-valuri tal-UE.

Id-WP 2023 isemmi wkoll il-Konferenza dwar il-Futur tal-Ewropa, serje ta' dibattiti u diskussionijiet immexxija miċ-ċittadini li saret bejn April 2021 u Mejju 2022 u ppermettiet lin-nies minn madwar l-Ewropa jaqsmu l-ideat tagħhom u jiddiskutu magħħom fil-plenarji u fil-gruppi ta' ħidma mal-Parlament Ewropew, il-Kunsill tal-UE, il-Kummissjoni Ewropea, il-Parlamenti Nazzjonali, il-korpi tal-UE, is-shab soċjali u s-soċjetà civili sabiex jiġu adottati konklużjonijiet komuni biex b'hekk jgħinu jsawru l-futur komuni tagħna.

Kollox ma' kollox, ir-rilevanza tal-Linja 3 f'dan il-qasam hija ċara, peress li tikkonċerna l-promozzjoni tal-valuri tal-UE permezz tal-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini, dwar il-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, u dwar l-iżvilupp tar-reziljenza biex l-Unjoni ssir aktar robusta u lesta li tiffaċċja l-isfidi soċjali, ekonomiċi u politici attwali.

Tagħlimiet meħuda mill-implimentazzjoni bikrija

Fil-livell tal-programm, jista' jiġi dedott b'mod preliminari li l-objettivi ewlenin tas-CERV għadhom rilevanti u jindirizzaw uħud mill-isfidi ewlenin tal-UE. L-implimentazzjoni ta' strategiji tal-UE bhal dawk dwar it-tibdil fil-klima, id-digitalizzazzjoni, l-awtonomija, u oħrajn, huma indirizzati permezz tad-djalogu demokratiku promoss mis-CERV. Il-programm CERV, imfassal bħala programm minn isfel għal fuq, għandu ġerti livell ta' flessibbiltà fl-implimentazzjoni, li huwa pozittiv meta titqies il-kapaċitā tiegħi li jadatta u jindirizza sfidi

¹⁹ Ibid, p. 8

għodda.

L-objettiv primarju tal-Linja 3 tal-programm CERV huwa li jrawwem l-involviment demokratiku. L-ERGO, bħala parti mill-attivitajiet tal-proġetti biex jintlaħaq dan l-objettiv, il-partecipazzjoni fl-isfidi kollha identifikati hija rilevanti – inkluža l-partecipazzjoni f'suġġetti ta' tranzizzjoni ekologika u digitali, peress li żżid is-sensibilizzazzjoni jew il-livell ta' involviment tal-pubbliku ingenerali.

L-analiżi inizjali tal-proġetti tal-Linja 3 tas-CERV tidher li tikkonferma wkoll li għadd sinifikanti ta' proġetti huma rilevanti għat-tliet sfidi ewlenin identifikati, jiġifieri għat-tibdil fil-klima, għad-digitalizzazzjoni, u għall-indirizzar tal-konsegwenzi tal-pandemija tal-COVID-19 (ara t-taqṣima dwar ir-Rilevanza u l-Koerenza għal aktar dettall).

L-evidenza tar-riċerka turi li l-isfidi nazzjonali rilevanti huma indirizzati wkoll. Eżempju huwa l-organizzazzjonijiet fil-livell lokali li joperaw fil-pajjiżi tal-UE, fejn l-ispażju għas-soċjetà civili huwa ristrett jew ostakolat u li għalihom l-appoġġ tas-CERV huwa prinċipalment importanti.²⁰

Barra minn hekk, il-Kummissjoni Ewropea inkorporat b'mod esplicitu xi sfida ewlenja fil-programm. Fil-perjodu ta' programmazzjoni tal-2023/2024, l-effetti tal-COVID-19 u ta' wara l-pandemija ġew inkorporati wkoll bħala referenza għall-programm. Sfidi oħra, bhall-gwerra fl-Ukrajna huma parżjalment indirizzati permezz tal-protezzjoni u l-promozzjoni tad-drittijiet tat-tfal²¹ u permezz tas-sejħha Daphne²² (vittmi ta' vjolenza sesswali kontra l-popolazzjoni civili fil-gwerra tal-Ukrajna). Madankollu, l-isfidi marbuta mal-gwerra fl-Ukrajna jistgħu, fit-teorija, jiġu inkorporati aktar permezz tal-komponent ta' tifkira li jindirizza l-kwistjonijiet tal-gwerer u l-impatti u r-regimi totalitarji tagħha, kif ukoll fl-attivitajiet ta' partecipazzjoni demokratika kemm permezz ta' programmi ta' ġemellaġġ bejn il-municipalitajiet tal-UE u tal-Ukrajna kif ukoll fl-appoġġ ta' proġetti komuni bejn l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà civili tal-UE u tal-Ukrajna dwar l-attivitajiet tal-programm ta' hidma.

Il-Kummissjoni enfasizzat ukoll li hemm dewmien fl-implementazzjoni tal-programm peress li l-programmi CERV ġew adottati relativament tard fl-2021. Għalhekk, id-DG JUST għadu fil-bidu nett tal-implementazzjoni.

Bħala konklużjoni, ir-rapporteur jemmen li għalkemm kellha thabbat wiċċha ma' għadd ta' sfidi, l-implementazzjoni bikrija tal-programm CERV tista' titqies b'kawtela bhala effettiva.

L-ewwel nett, il-programm ġie adottat fl-2021, u l-biċċa l-kbira tal-proġetti għadhom fil-bidu tal-implementazzjoni tagħhom. Is-sejhiet tad-WP 2021-2022 tnedew u ġew konklużi filwaqt li s-sejhiet tad-WP 2023-2024 għall-2023 għaddejjin. Minkejja li l-ghadd ta' applikazzjonijiet sofrew minn tnaqqis minħabba l-pandemija, dawn issa qed jirkupraw.

Il-pandemija tal-COVID-19 mhux biss kellha impatt fuq l-applikazzjonijiet iżda wkoll fuq l-implementazzjoni. Hafna proġetti sofrew minn kwistjonijiet operattivi, inkluži problemi fl-

²⁰ <https://ecnl.org/focus-areas/european-level-policies>

²¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2022-child>

²² <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2023-daphne>

għodod tal-ICT, li kienu fatturi ta' dewmien. Il-partijiet ikkonċernati spjegaw li l-programmi kienu gew implementati kif previst fl-iprogrammar mill-Kummissjoni Ewropea u li setgħu jofn fuq r-riżorsi allokati kollha.

Il-programm huwa apprezzat ħafna għall-approċċ uniku tiegħu li jkɔpri kwistjonijiet sensitivi għas-soċjetà. L-orientazzjoni minn fuq għal isfel tiegħu hija partikolarment apprezzata peress li tfittex li taħdem ma' organizzazzjonijiet fil-livell lokali, li jagħti lok għal kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet u c-ċittadini. Madankollu, il-process ta' applikazzjoni tal-programm jirrikjedi rieżami sinifikanti, peress li tqies bħala limitazzjoni għall-parċeċċipazzjoni ta' organizzazzjonijiet fuq skala żgħira. B'mod specifiku, il-portal tal-applikazzjonijiet ma jitqiesx bħala faċli għall-utent u jiddemotiva lill-organizzazzjonijiet milli japplikaw.

Kwistjoni oħra li qed jiffacċċja l-programm hija n-nuqqas ta' strategija ta' komunikazzjoni tajba fil-livell tal-programm. L-awtoritajiet nazzjonali qalu li huwa ta' sfida kbira li titqajjem sensibilizzjoni dwar il-programm. Dan huwa amplifikat ukoll mill-fatt li s'issa mhux l-Istati Membri kollha ġatru punti ta' kuntatt nazzjonali.

Sfidi ulterjuri fl-implementazzjoni bikrija tal-programm huma relatati mal-ħtieġa ta' ambjent istituzzjonal abilitanti mtejjeb għall-programm biex jintlaħqu ahjar l-objettivi tiegħu. Pereżempju, il-partijiet ikkonċernati kienu qed jitkolbu miżuri biex jiġi għall-kontra l-ispażziċċi civili li qed jiċċi kienu, iżda wkoll biex isahħu mill-ġdid id-djalogu civili li jippromwovi aktar id-dimensjoni kollettiva tal-involviment civilu.

MOZZJONI GHAL RIŽOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW

dwar l-implimentazzjoni tal-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri 2021-2027 - l-involviment u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini (2023/2004(INI))

Il-Parlament Ewropew,

- wara li kkunsidra r-Regolament (UE) 2021/692 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-28 ta' April 2021 li jistabbilixxi l-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri u li jħassar ir-Regolament (UE) Nru 1381/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u r-Regolament tal-Kunsill (UE) Nru 390/2014¹,
- wara li kkunsidra d-dokument ta' hidma tal-personal tal-Kummissjoni tat-30 ta' Mejju 2018 bit-titulu “Impact assessment accompanying the document: Proposal for a Regulation establishing the Rights and Values programme, Proposal for a Regulation establishing the Justice programme, Proposal for a Regulation establishing the Creative Europe programme” (Valutazzjoni tal-impatt li takkumpanja d-dokument: Proposta għal Regolament li jistabbilixxi l-programm dwar id-Drittijiet u l-Valuri, Proposta għal Regolament li jistabbilixxi l-programm Ģustizzja, proposta għal Regolament li jistabbilixxi l-programm Ewropa Kreattiva) (SWD(2018)0290),
- wara li kkunsidra r-Rapport tal-2020 dwar iċ-Ċittadinanza tal-UE,
- wara li kkunsidra d-drittijiet tal-bniedem u fundamentali stabbiliti fil-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-UE,
- wara li kkunsidra l-Artikolu 20 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea kif ukoll l-Artikolu 9 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea,
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-7 ta' Ottubru 2020 bit-titulu “Unjoni tal-Ugwaljanza: Qafas Strategiku tal-UE għar-Rom għall-ugwaljanza, għall-inklużjoni u għall-partecipazzjoni” (COM(2020)0620),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-3 ta' Dicembru 2020 dwar il-pjan ta' azzjoni Ewropew għad-Demokrazija (COM(2020)0790),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-2 ta' Dicembru 2020 bit-titulu “Strategija biex tissahħħa l-applikazzjoni tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali fl-UE” (COM(2020)0711),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-18 ta' Settembru 2020 bit-titulu “Unjoni ta' ugwaljanza: Pjan ta' azzjoni tal-UE kontra r-razziżmu 2020-2025” (COM(2020)0565),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-12 ta' Novembru 2020 bit-titulu “Unjoni ta' Ugwaljanza: Strategija dwar l-Ugwaljanza tal-LGBTIQ 2020-2025”

¹ ĠUL 156, 5.5.2021, p. 1.

(COM(2020)0698),

- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-5 ta' Marzu 2020 bit-titolu "Unjoni ta' Ugwaljanza: Strategija ta' Ugwaljanza Bejn is-Sessi ghall-2020-2025" (COM(2020)0152),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-5 ta' Ottubru 2021 bit-titolu "Strategija tal-UE dwar il-Ġliedha kontra l-Antisemitizmu u s-Sostenn tal-Hajja Lhudija (2021-2030)" (COM(2021)0615),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-24 ta' Marzu 2021 bit-titolu "Strategija tal-UE dwar id-drittijiet tat-tfal" (COM(2021)0142),
- wara li kkunsidra l-Artikolu 54 tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu, kif ukoll l-Artikolu 1(1)(e) tad-Deciżjoni tal-Konferenza tal-Presidenti tat-12 ta' Dicembru 2002 dwar il-proċedura ta' awtorizzazzjoni għat-thejjija ta' rapporti fuq inizjattiva propria u l-Anness 3 tagħha,
- wara li kkunsidra r-rapport tal-Kunitat ghall-Kultura u l-Edukazzjoni (A9-0000/2023),
 - A. billi l-partecipazzjoni attiva taċ-ċittadini fil-ħajja politika u kulturali hija dritt fundamentali li għandu jkun aċċessibbli b'mod ugwali għal kulħadd; billi d-Dikjarazzjoni Universalis tad-Drittijiet tal-Bniedem tipprevedi d-dritt ta' partecipazzjoni fil-gvern u fl-elezzjonijiet liberi, id-dritt ta' partecipazzjoni fil-ħajja kulturali tal-komunità u d-dritt ta' assemblea paċifika u ta' assoċjazzjoni, li jippermettu partecipazzjoni shiħa fis-soċjetà;
 - B. billi ċ-ċittadinanza tal-Unjoni tagħti lin-nies diversi drittijiet, b'mod partikolari d-dritt li jressqu petizzjoni quddiem il-Parlament dwar kwalunkwe kwistjoni li taqa' taht ir-responsabbiltà tal-UE, id-dritt li jirrappurtaw każijiet percepiti ta' amministrazzjoni hażina minn kwalunkwe istituzzjoni tal-UE mal-Ombudsman Ewropew, id-dritt li jiktbu lil kwalunkwe istituzzjoni tal-UE b'waħda mil-lingwi uffiċjali tal-UE u li jircieu tweġiba bl-istess lingwa u d-dritt ta' aċċess għad-dokumenti tal-Parlament, tal-Kunsill u tal-Kummissjoni b'ċerti kundizzjonijiet;
 - C. billi l-isfidi sistemiċi attwali u emergenti, bħall-križi klimatika, il-pandemiji globali, il-bidla digitali u l-migrazzjoni, jirrikjedu l-adattament ta' strutturi u approċċi li jagħtu partecipazzjoni attiva lic-ċittadini fis-soċjetà; billi l-involviment digitali attiv taċ-ċittadini għandu jqis u jindirizza d-distakk digitali bejn il-ġenerazzjonijiet;
 - D. billi l-involviment taċ-ċittadini jrid jinftiehem bħala f'diversi livelli, li jinkludi proċessi lokali, reġjonali, nazzjonali, Ewropej u globali; billi l-proċessi kontinwi tal-globalizzazzjoni u tal-integrazzjoni Ewropea se jirrikjedu li l-ġenerazzjoni l-ġdidha ta' Ewropej tinvolvi dejjem aktar ruħha fil-ħajja politika f'diversi livelli, sabiex tkun tista' tgħix u taħdem internazzjonalment u tamministra d-differenzi fil-ħajja ta' kuljum tagħha; billi s-soċjetajiet qiegħdin isiru aktar diversifikati, u b'hekk qiegħda ssir dejjem aktar importanti li fl-Ewropa jkun hemm ir-rispett għad-diversità tal-kulturi u tal-origini u r-rifjut ta' kwalunkwe tip ta' diskriminazzjoni fil-konfront tan-nisa, il-persuni LGTBIQ jew il-minoranzi;
 - E. billi l-bidliet soċjopolitiċi osservati fl-Istati Membri, li jvarjaw mill-polarizzazzjoni

soċjali u minn livell baxx ta' fiducja fl-istituzzjonijiet sa rigress demokratiku, l-erožjoni tal-istat tad-dritt, in-nazzjonalizmu eskluziv u l-instrumentalizzazzjoni tal-Ewroxettiċiżmu għal skopijiet politici, flimkien maż-żieda ta' movimenti estremisti u ta' awtoritarjaniżmu, jistgħu jkunu ta' theddida serja għad-demokraziji Ewropej u jiddestabilizzaw lill-Unjoni kollha kemm hi; billi t-tishih tal-partecipazzjoni attiva u l-involviment taċ-ċittadini permezz ta' tagħlim u edukazzjoni formali, mhux formali, informali u tul il-ħajja jista' jkollu rwol importanti fil-ġlied kontra din ix-xejra;

- F. billi l-ħolqien ta' ċittadinanza Ewropea gie mfixkel minn vojt f'dak li huwa għarfien u minn vojt emozzjonal, u għalhekk għandu jkun akkumpanjat u msahħaħ minn sett ta' mekkaniżmi li jippermettu l-partecipazzjoni taċ-ċittadini u d-djalogu interkulturali; billi fehim ahjar tal-istorja Ewropea komuni tagħna u involviment akbar taċ-ċittadini fil-ħajja soċjali u politika jista' jkollhom impatt ta' benefiċċju fuq identità Ewropea emergenti li tikkomplementa l-identitajiet lokali, nazzjonali, ġeografiċi, kulturali jew identitajiet oħra multipli taċ-ċittadini;
- G. billi n-nuqqas ta' involviment taċ-ċittadini, l-gharfien limitat dwar l-UE u n-nuqqas ta' fehim tal-valur miżjud tagħha jistgħu jikkontribwixxu għall-perċezzjoni ta' defiċit demokratiku u jistgħu jwasslu għall-Ewroxettiċiżmu fl-Istati Membri;
- H. billi l-ispażju ċiviku li qed jiċċien fl-Unjoni Ewropea u f'pajjiżi oħra li jipparteċipaw fil-programm qed jaffettwa l-partecipazzjoni demokratika u l-kapaċità tal-organizzazzjonijiet tas-socjetà ċivili li jaġixxu bhala sistema ta' kontrokontrolli fir-rigward tal-istat tad-dritt; billi l-azzjonijiet li jappoġġjaw u jippermettu l-partecipazzjoni tas-socjetà ċivili, inkluzi l-organizzazzjonijiet fil-livell lokali li għandhom rekords fit-tul u esperjenza konsiderevoli, huma ta' importanza kbira għad-difiża tad-demokrazija, tal-istat tad-dritt u tad-drittijiet tal-bniedem fl-Istati Membri.

L-istadji bikrija tal-implementazzjoni tal-programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri (2021-2027): Linja 3 – L-involviment taċ-ċittadini

1. Jemmen bis-shiħ li l-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri (CERV) jagħti kontribut uniku għat-tishħiħ tal-involviment u l-partecipazzjoni ċivika minn perspettiva tad-drittijiet fundamentali billi jgħaqqa b'mod effettiv il-valuri, id-djalogu ċivili u ċ-ċittadinanza, filwaqt li jippromwovi wkoll l-ugwaljanza bejn il-ġeneri u l-ġlied kontra d-diskriminazzjoni u l-vjolenza; huwa tal-fehma li l-programm CERV huwa essenzjali biex jiġi indirizzat it-naqqis fl-ispażju ċiviku u l-isfidi għall-istat tad-dritt madwar l-Ewropa.
2. Ifakk li l-implementazzjoni tal-programm CERV għadha fl-istadji bikrija tagħha, peress li r-regolament li jistabbilixxi l-programm ġie adottat biss fl-2021; jirrimarka li minħabba din ir-raġuni, tlestaw biss ftit proġetti fil-Linja 3 u hemm ftit informazzjoni disponibbli mill-benefiċjarji biex ir-rizultati jkunu jistgħu jiġi evalwati b'mod preċiż;
3. Jissottolinja li l-programm issaċċa diversi sfidi li fixklu l-istadji inizjali tal-implementazzjoni tiegħi, li ħafna minnhom kienu fatturi esterni, bhall-pandemja tal-COVID-19 u l-gwerra ta' aggressjoni tar-Russja fil-konfront tal-Ukrajna, u li dawn fixklu u kkompromettew id-drittijiet u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini fid-demokrazija; jinnota, madankollu, li l-implementazzjoni mbagħad qabdet u issa sejra tajjeb;
4. Huwa mħasseb li l-użu u l-introduzzjoni ta' għodod digitali ġoddha għall-

implementazzjoni tal-fondi tal-UE (eż. l-ghodda eGrants) jidhru li huma kwistjoni ewlenija għall-benefiċjarji fir-rigward tal-iżvilupp tal-programm; jesprimi dispjaċir għall-fatt li l-proċeduri kumplessi xekklu wkoll il-partecipazzjoni ta' organizzazzjonijiet iż-ġħar li ma għandhomx iż-żmien u r-riżorsi meħtieġa biex jgħaddu mill-process ta' applikazzjoni; iqis li t-tfassil ta' dawn l-ghodod jillimita l-kapaċità tal-programm li jadatta għal žviluppi ġodda u għal htigjiet li qed jinbidlu; jappella għall-eliminazzjoni tal-piż amministrattiv u s-simplifikazzjoni tal-proċessi tal-applikazzjoni, tal-ikkuntrattar u tar-rapportar;

5. Jissottolinja li mhuwiex obbligatorju għall-Istati Membri li jistabbilixxu punt ta' kuntatt nazzjonali għall-programm CERV li joffri pariri imparzjali, informazzjoni utli u appoġġ lill-applikanti, lill-partijiet ikkonċernati u lill-benefiċjarji, inkluża assistenza fil-process tal-applikazzjoni, filwaqt li jaqsmu informazzjoni faċli biex tintiehem dwar l-eżiċi tal-programm; jinnota b'dispjaċir, madankollu, li sa Ĝunju 2023 20 Stat Membru biss kellhom punti ta' kuntatt nazzjonali;
6. Huwa mħasseb ħafna li r-rati attwali tal-inflazzjoni qed jaffettwaw il-kostijiet operatorji għall-benefiċjarji tas-CERV; jesprimi dispjaċir għall-fatt li l-benefiċjarji jiffacċċaw sfidi fl-implementazzjoni tal-attivitajiet ippjanati tagħhom, b'mod partikolari fir-rigward tal-kostijiet unitarji għall-ivvjaġġar, l-akkomodazzjoni u l-allowances ta' kuljum, u jista' jkollhom ireġġgħu lura xi whud mill-attivitajiet li inizjalment ippjanaw sabiex ma jaqbżux il-baġi;

Rakkomandazzjoniċċi ta' politika għall-futur tal-programm CERV

7. Jistieden lill-Kummissjoni ssaħħah id-djalogu ċivili b'tali mod li tappoġġja process bidirezzjonali-bejn l-istituzzjonijiet fil-livelli kollha u l-partijiet ikkonċernati rilevanti kollha, u bħala parti mill-implementazzjoni tal-Artikolu 11 tar-Regolament (UE) 2021/692, bl-użu tad-djalogu ċivili bħala għoddha biex jiġu ddeterminati l-prioritajiet għall-programm ta' hidma ta' sentejn u tiġi promossa aktar id-dimensjoni kollettiva tal-involvement ċiviku bħala dimensjoni kritika tad-demokrazija u tal-istat tad-dritt; ifakkar, f'dan ir-rigward, li għandhom jiġi promossi azzjonijiet innovattivi biex jappoġġjaw id-djalogu mas-soċjetà ċivili, inkluż bil-ghan li titrawwem kultura ta' shubija bbażata fuq il-fiduċja mal-benefiċjarji; jappella, b'mod partikolari, għal azzjonijiet ta' bini tal-kapaċitajiet biex jappoġġjaw il-partecipazzjoni wiesgħa tas-soċjetà ċivili, b'mod partikolari permezz ta' rabtiet ma' skemi oħra ta' finanzjament ipprovduti permezz ta' gestjoni kondiviża, bħall-istruмент ta' appoġġ tekniku;
7. Jistieden lill-Istati Membri li għadhom ma ħatrx punti ta' kuntatt nazzjonali biex jagħmlu dan malajr kemm jiġi tkompli taħdem man-network tal-punti ta' kuntatt nazzjonali permezz ta' laqgħat, miżuri ta' taħriġ u skambji apposta, peress li s'issa dawn ġew organizzati b'success kbir;
8. Jieħu nota tar-riżultati tal-introduzzjoni ta' tipi differenti ta' mekkaniżmi ta' għoti mill-ġdid fl-ambitu tal-programm CERV, li s'issa kienu inkoraġġanti ħafna; jappella għal analizi kwalitattiva u kwantitattiva tas-sejhiet differenti ta' għoti mill-ġdid bil-ghan li possibbilment jiġi estiż l-użu tagħhom għall-oqsma l-oħra tal-programm CERV, meta rilevanti, u b'mod partikolari għal-Linjal 3, sabiex jiġi żgurat li l-finanzjament tal-UE jilhaq l-organizzazzjoni tas-soċjetà ċivili fil-livell lokali li għandhom rekords fit-tul u esperjenza konsiderevoli; iheġġeg lill-Kummissjoni tissimplifika aktar il-proċeduri u r-

rekwiziti amministrativi għall-ghoti mill-ġdid biex l-organizzazzjonijiet li japplikaw għall-ghoti mill-ġdid jingħataw aktar flessibbiltà *vis-à-vis* is-sottobenefiċjarji, filwaqt li tiżgura standards xierqa ta' xogħol, kura tas-saħħha u protezzjoni soċjali; jemmen li r-rekwiziti ta' kofinanzjament jistgħu jiġu riveduti bil-ġhan li r-regoli jiġu adattati għas-sitwazzjoni tal-benefiċjarju sabiex tīgħi appoġġjata varjetà akbar ta' benefiċjarji u oqsma tematiki; jissottolinja li l-finanzjament ipprovdut mill-programm CERV fil-qasam tad-drittijiet, l-ugwaljanza, il-valuri u l-involviment ċiviku, li għaliex sorsi oħra ta' finanzjament huma skarsi ħafna jew assenti, għandu jkopri perċentwal akbar ta' ammonti ta' għotjiet;

10. Jirrikonoxxi li l-iskambji u l-parteċipazzjoni f'attivitàet li jaqgħu taħt l-ambitu tal-programm CERV huma kruċjali għall-bini tal-kapaċitajiet tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili għall-involviment ċiviku u għall-promozzjoni tal-valuri tal-Unjoni f'pajjiżi terzi; jissottolinja li l-involviment u l-impenn attiv għall-valuri Ewropej ma jibdewx bi ftehimiet ta' adeżjoni u huma l-eżitu tal-hidma li ilha għaddejja tal-attivisti u tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili biex jippromwovu dawn l-ideat u jappoġġjaw lill-attivisti lokali f'pajjiżi terzi; jitlob, għalhekk, li l-programm CERV ikopri l-ispejjeż għall-parteċipazzjoni tar-rappresentanti tas-soċjetà ċivili, tal-anqas dawk minn pajjiżi kandidati u assocjati, irrispettivament minn jekk il-pajjiż tagħhom huwiex involut fil-programm CERV; jishaq fuq il-ħtiega li jiġu indirizzati l-isfidi assoċjati mal-gwerra fl-Ukrajna billi jiġu mheġġa proġetti mas-shab tal-Ukrajna permezz ta' attivitajiet ta' tifkira u ta' parteċipazzjoni demokratika;

11. Iheġġeg lill-Kummissjoni tissimplifika aktar il-proċeduri amministrativi għal shubijiet qafas ta' erba' snin għal għotjiet operattivi, b'mod partikolari fir-rigward tal-karakteristici specifici tal-ghoddha tal-IT użata, li tidher aktar adatta għan-natura tal-ġhotjiet għal azzjoni;

◦

◦ ◦

12. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħu biex tgħaddi din ir-riżoluzzjoni lill-Kunsill u lill-Kummissjoni.